

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
18/3357 - 2

Dato
12.09.2018

Svar på spørsmål nr. 2191 fra stortingsrepresentant Heidi Nordby Lunde

Spørsmål:

Hva vil gjennomsnittlig skattesats på husholdningenes inntekter være i 2060 vs. i dag dersom ingenting gjøres (dvs. at vi fremskriver dagens atferd)? Og hva er definisjonen på "gjennomsnittlig skattesats på husholdningens inntekter"?

Begrunnelse:

Produktivitetskommisjonen, ledet av professor Jørn Rattsø, (2016) har tidligere sagt at gjennomsnittlig skattesats vil være 65 % dersom lav produktivitetsvekst vedvarer med tilhørende lav inntekstvekst. Bakgrunnen for dette var blant annet framskrivninger knyttet til eldrebølge, lavere oljeinntekter og vekst i offentlige utgifter. Dersom det er mulig å presentere en oppdatert tabell for årene fremover, er dette ønskelig.

Svar:

I perspektivmeldingen som ble lagt frem i fjor, innebærer basisforløpet et finansieringsbehov i 2060 på 5,3 pst., målt som andel av BNP for Fastlands-Norge. Dersom hele finansieringsbehovet dekkes inn gjennom økte direkte skatter for husholdningene, tilsvarer det en økning i gjennomsnittlig skattesats på mellom 8 og 10 prosentenheter. Om økningen ville vært nærmere 8 eller nærmere 10 prosentenheter, ville avhenge av hvordan skatteøkningen antas å få tilbakevirkninger på arbeidstilbudet og skattegrunnlaget for finansieringen av offentlige utgifter. Gjennomsnittlig skattesats vil ved skatteinndekning av finansieringsbehovet dermed øke fra 25 pst. i 2017 til mellom 33 og 35 pst. i 2060.

Gjennomsnittlig skattesats er her gitt ved direkte skatter og trygdeavgifter for husholdningene som andel av husholdningenes inntekter før skatt. Produktivitetskommisjonen, som det vises til i begrunnelsen for spørsmålet, benytter en annen avgrensning for gjennomsnittlig skattesats. Den viktigste forskjellen er at produktivitetskommisjonen regner med arbeidsgiveravgift fra arbeidsgiverne i husholdningenes skattebetalinger (se figur 4.9 i NOU2016:3).

I basisforløpet i perspektivmeldingen legges det til grunn en viss økning i yrkesdeltakelsen blant eldre frem mot 2060. Dersom dette ikke skjer, men dagens arbeidsmarkedstilknytning etter alder kjønn og landbakgrunn videreføres (demografiforløpet), beregnes finansieringsbehovet frem mot 2060 til 6,0 pst. målt som andel av BNP for fastlands-Norge. Ved skatteinndekning som for basisforløpet, vil gjennomsnittlig skattesats for husholdningene da øke med ytterligere 1 prosentenheter til mellom 34 og 36 pst. i 2060.

I basisforløpet er det tatt utgangspunkt i en langsiktig oljepris på 510 2017-kroner per fat og en langsiktig gasspris på 1,85 2017-kroner per sm³. Tabell 1 viser utslagene i finansieringsbehov og skatteinndekning ved lavere oljepris (410 2017-kroner) og tilsvarende relativ justering av prisene for andre petroleumsprodukter (gass, NGL).

I basisforløpet er det tatt utgangspunkt i en realavkastning av SPU på 3 pst. frem mot 2100 og et tilsvarende uttak fra SPU. Tabell viser utslagene på finansieringsbehov og skatteinndekning dersom det alternativt legges til grunn realavkastning på henholdsvis 2 pst., med tilsvarende justering av uttaket.

I et alternativ med raskere styrking av tjenestetilbudet (økte standarder) er det lagt til grunn en årlig standardøkning på 1 pst. i både sykehussektoren (0,5 prosentenheter mer enn i basisforløpet) og hjemme- og institusjonsbasert pleie av eldre (1,0 prosentenheter mer enn i basisforløpet). For eldreomsorgen er standardveksten i dette beregningsalternativet om lag på linje med veksten i årene 1993 – 2013. I produktivtetskommissjonens beregninger er det lagt til grunn en årlig standardvekst på 1 pst. for samlet offentlig tjenesteyting, ikke bare innenfor helse og omsorgssektoren.

Tabell 1 Finansieringsbehov og skatteinndekning frem mot 2060

	Finansieringsbehov		Gjennomsnittlig skattesats for husholdningene	
			Uten effekter på arbeidstilbud	Med effekter på arbeidstilbud
2017-nivå. Prosent				25,1
Basisforløp, 2060-nivå. Prosent	5,3		32,8	34,9
<i>Endringer sammenliknet med basisforløp, prosentenheter</i>				
Demografiforløp	0,7		0,9	1,1
Lav oljepris	1,2		1,8	2,3
Lav avkastning	2,4		3,5	4,4
Styrket tjenestetilbud	4,9		7,1	9,0
Effektiv forvaltning	-3,2		-4,7	-5,9

Tallene i tabellen gjelder i utgangspunktet for hvert beregningsalternativ sett isolert, men resultatene blir ikke veldig feil om man summerer ulike endringer i forutsetningene. For eksempel vil da lavere oljeinntekter og sterkere vekst i offentlige utgifter øke behovet for å øke den gjennomsnittlige skattesatsen for husholdningene med 9 – 11 prosentenheter utover økningen som følger av basisforløpet. Dette innebærer en samlet økning i denne skattesatsen fra rundt 25 pst. til mellom 42 og 46 pst.

Når det gjelder produktivitetsvekst i offentlig sektor, har den stor betydning for behovet for ressursinnsatsen i offentlig forvaltning, og dermed for finansieringsbehovet fremover. Produktivitet i offentlig sektor er en vanskelig målbar størrelse, og vi har derfor ikke informasjon som kan bekrefte om produktivitetsveksten i offentlig sektor har gått ned parallelt med fallet i privat sektor det siste tiåret. Beregningene i perspektivmeldingen viser likevel at en økning i effektiviteten i offentlig forvaltning på $\frac{1}{4}$ pst. per år, ville redusert innstrammingsbehovet frem mot 2060 med 3,2 prosentenheter pst., svarende til at behovet for økning i den gjennomsnittlige skattesatsen for husholdningene ville bli redusert med 5 - 6 prosentenheter.

Med hilsen

Siv Jensen